

References:

1. Kellas, J.K., Willer, E.K., & Trees, A.R. (2013). Compellability in criminal Justice The Southern Law Journal, 78, 326-351. doi: 10.1080/1041794X.2013.815264
2. Slonje, R., & Smith, P. K. (2008). Right to stay silent in criminal procedure Scandinavian Journal Of Law, 49(2), 147-154. doi:10.1111/j.1467-9450.2007.00611.x

КОВАЛЬОВА І. С.

Національна академія прокуратури України,
викладач відділу підготовки прокурорів з нагляду за додержанням законів
при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях,
аспірант заочної форми навчання

ПРОЦЕСУАЛЬНА ЗДІЙСНЕНІСТЬ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 354 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Одним з напрямів підвищення ефективності антикорупційної політики є вдосконалення правового забезпечення юридичної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупційними правопорушення. Досить проблемним в цьому сенсі є протидія корупційному підкупу у сфері діяльності неслужбових осіб.

Кваліфікація будь-якого злочину, в тому числі і корупційного, базується на тих доказах які були отримані під час досудового розслідування чи судового слідства. Більше того, чинне матеріальне та процесуальне законодавство детермінує притягнення особи до кримінальної відповідальності не за те діяння, яке було вчинено нею об'єктивно, а за те — ознаки якого вдалось довести правоохоронним органам. Ця основоположна аксіоматична теза зазвичай ігнорується дослідниками в галузі кримінального права, що поглиблює існуючу сьогодні прірву між юридичною наукою та юридичною практикою. Іноді результатом цього є насичення Кримінальному кодексу нездійсненими нормам, практична реалізація яких неможлива або вкрай ускладнена.

Тож, говорячи про деякі особливості кваліфікації корупційних проявів у позаслужбовій сфері, в першу чергу необхідно враховувати ті докази на яких вона ґрунтується та засоби їх отримання.

Загальновідомим серед практичних працівників антикорупційних правоохоронних підрозділів є те, що здебільшого доведення факту одержання особою неправомірної вигоди здійснюється за рахунок аудіо та відео фіксації її дій та висловлювань, що є можливим виключно

у межах оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчих (розшукових) дій. Ці заходи, згідно чинному законодавству можуть проводитись лише з метою виявлення, попередження чи припинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Санкції у ст. 354 КК України сконструйовані таким чином, що жодне з діянь, відповідальність за які передбачається цією нормою, не визнається тяжким чи особливо тяжким. Зокрема, діяння передбачене: ч. 1 ст. 354 КК України є злочином невеликої тяжкості; ч. 2 ст. 354 КК України – злочином середньої тяжкості; ч. 3 ст. 354 КК України – злочином невеликої тяжкості; ч. 4 ст. 354 КК України – злочином середньої тяжкості.

Зазначене унеможливає проведення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій у злочинах цієї категорії. Однак, з урахуванням того, що такі оперативні та слідчі заходи є типовими, а іноді й необхідними для розслідування корупційних злочинів, пов'язаних з отриманням та наданням неправомірної вигоди, постає питання про об'єктивну можливість виявлення та належного розслідування підкупу працівника підприємства установи чи організації (ст. 354 КК України). Вказані несприятливі процесуальні умови доведення винуватості у злочинах цієї категорії негативним чином впливають на практику застосування ст. 354 КК України. Загальновідомим є твердження, що ефективність кримінально-правової норми поставлена у залежність від процесуальної здійсненності її заборонних приписів.

В той же час, незважаючи на такі несприятливі для діяльності органів кримінальної юстиції умов, практика застосування ст. 354 КК України все ж таки має місце. Так, згідно Єдиного звіту про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2016 року Генеральної прокуратури України, у цей період було обліковано 25 кримінальних правопорушень, відповідальність за які передбачена ст. 354 КК України [1].

Більшість кримінальних правопорушень за ст. 354 КК України скоріше за все стали результатом перекваліфікації з інших корупційних злочинів пов'язаних з наданням чи отриманням неправомірної вигоди. Адже кримінальне законодавство окрім ст. 354 КК України містить й інші статті, якими забороняється надання чи отримання неправомірної вигоди. Такі заборонені діяння, на відміну від передбачених у ст. 354 КК України, визнаються законом тяжкими чи особливо тяжкими, що дає змогу при їх виявленні та припиненні застосовувати заходи оперативно-розшукового характеру, пов'язані з обмеженням права особи на приватність та негласні слідчі (розшукові) дії.

Таким чином, можна стверджувати, що оперативно-розшукові заходи або негласні слідчі (розшукові) дії застосовуються у значній частині випадків при притягненні особи до кримінальної відповідальності за ст. 354 КК України. Однак для легалізації їх застосування попередня кваліфікації вчиненого штучно здійснюється за нормами, що передбачають відповідальність за схожі більш тяжкі діяння, як правило за

частинами 2-4 ст. 368 КК України. Тобто серед представників антикорупційних органів напрацьованою є практика притягнення осіб до кримінальної відповідальності за більш тяжчий корупційний злочин з метою уможливлення проведення необхідних для цього оперативно-розшукових та негласних слідчих (розшукових) дій. При цьому процесуальні особливості отримання доказів безпосередньо впливають на правову кваліфікацію вчиненого діяння, що є неприпустим. Виправлення такої ситуації вбачається в розширенні кола повноважень працівників правоохоронних органів при здійсненні оперативно-розшукової діяльності чи проведенні негласних слідчих (розшукових) дій за рахунок законодавчого уможливлення їх проведення в незалежності від тяжкості вчиненого діяння за окремими видами злочинів. Перелік цих категорій злочинів має визначатись з урахуванням актуальності протидії певному виду злочинності. На наше переконання корупційні злочини, перелік яких є законодавчо визначеним, мають бути при цьому обов'язково враховані. Такі законодавчі зміни до Кримінального процесуального кодексу України позитивним чином вплинуть на протидію корупції у приватному секторі, та актуалізують застосування норм, передбачених у ст. 354 Кримінального кодексу України «Підкуп працівника підприємства, установи чи організації».

Список використаної літератури:

- 1 Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2016 року Генеральної прокуратури України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112661&mp

ЧОРНОРОТ Н. В.

Братська районна державна адміністрація Миколаївської області,
завідувач сектору взаємодії з правоохоронними органами, оборонної
та мобілізаційної роботи апарату

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ЛІКАРСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ: ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ

Актуальність проблеми протидії незаконному розголошенню лікарської таємниці, в тому числі і кримінально-правовими засобами, зумовлена умовами розвитку сучасного українського суспільства. Сучасний період розвитку протидії розголошенню лікарської таємниці характеризується зміною в Україні економічної формації, інтеграцією в загальноєвропейський і світовий простір з рецепцією ряду загальнолюдських цінностей, закріплених на рівні конвенцій і декларацій. Усе це стало